МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

ПОЛОЖЕННЯ

про підготовку здобувачів вищої освіти

ступеня доктора філософії в аспірантурі

Одеського національного університету імені І.І. Мечникова

(нова редакція)

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Рішенням Вченої ради Одеського
національного університету
імені І.І. Мечникова
Голова Вченої ради
_____ професор Вячеслав ТРУБА
(протокол № 6 від 19.12.2023 р.)

Положення набуває чинності з
01 січня 2024 року
Ректор Одеського
національного університету
імені І. І. Мечникова
_____ професор Вячеслав ТРУБА
(наказ № 2874-18 від 22.12.2023 р.)

Одеса 2023

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення регламентує порядок підготовки здобувачів вищої освіти в аспірантурі Одеського національного університету імені І.І. Мечникова (далі – Університет) на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти з метою здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії.

1.2. Доктор філософії - це освітній і водночас перший науковий ступінь, що здобувається на третьому рівні вищої освіти на основі ступеня магістра або ОКР спеціаліста.

Здобувач ступеня доктора філософії (далі - здобувач) - особа, яка виконує в університеті освітньо-наукову програму на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти з метою здобуття ступеня доктора філософії.

1.3. Основною формою підготовки здобувачів ступеня доктора філософії на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти в Університеті є аспірантура. Аспірантура – це система організаційно-освітньо-наукового забезпечення підготовки здобувачів ступеня доктора філософії на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти в Університеті з метою оволодіння ними освітньо-науковою програмою.

Освітньо-наукова програма на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти (далі ОНП) – єдиний комплекс освітніх (навчальних дисциплін, індивідуальних завдань, практик, контрольних заходів тощо) та наукових (проведення наукового дослідження, написання наукових публікацій, виступи на конференціях тощо) компонентів, спрямованих на досягнення передбачених такою програмою результатів навчання, підготовки та публічного захисту дисертації, що дає право на отримання визначеної кваліфікації.

1.4. Університет проваджує освітню діяльність на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти відповідно до отриманої ліцензії.

Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі Університету здійснюється за очною (денною і вечірньою) формою навчання.

Нормативний строк підготовки доктора філософії в аспірантурі незалежно від форми навчання становить чотири роки.

1.5. Підготовка в аспірантурі передбачає виконання особою відповідної ОНП Університету за певною спеціальністю та проведення власного наукового дослідження. Невід'ємною складовою ОНП аспірантури є підготовка та публікація наукових статей.

Підготовка в аспірантурі завершується отриманням диплома доктора філософії після публічного захисту дисертації в разовій спеціалізованій вченій раді.

1.6. Координацію діяльності структурних підрозділів, які здійснюють підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії, організаційне та методичне забезпечення функціонування аспірантури, здійснює відділ аспірантури та докторантури [http://onu.edu.ua/uk/science/postgraduate].

1.7. До аспірантури ОНУ імені І.І. Мечникова приймаються громадяни України, іноземці та особи без громадянства (далі – іноземці), які проживають на території України на законних підставах. Усі особи, які здобувають вищу освіту в ОНУ імені І.І. Мечникова, мають рівні права та обов'язки.

1.8. Положення розроблено на підставі: Закону України «Про вищу освіту»; Постанови Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 „Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)" в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 19 травня 2023 р. № 502 *(в редакції від 01.01.2024 року);* Постанови Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 19 травня 2023 р. № 502 *(в редакції від 01.01.2024 року);* Постанови Кабінету Міністрів України від 19.05.2023 № 502 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України з питань підготовки та атестації здобувачів наукових ступенів»; наказів та інших нормативних документів МОН України; Статуту Університету, Правил прийому до аспірантури Одеського національного університету імені І.І. Мечникова; Положення про організацію освітнього процесу в Одеському національного університету імені І.І. Мечникова та інших Положень і нормативних документів, що регулюють організацію освітнього процесу в Університеті.

2. ВСТУП ДО АСПІРАНТУРИ

2.1. Вступ до аспірантури ОНУ імені І.І. Мечникова здійснюється, незалежно від джерел фінансування, на конкурсній основі відповідно до Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261, Умов прийому на навчання для здобуття вищої освіти, затверджених МОН, Правил прийому до аспірантури Університету.

2.2. Правила прийому до аспірантури Університету затверджує Вчена рада ОНУ імені І.І. Мечникова, як додаток до Правил прийому ОНУ імені І.І. Мечникова. Приймальна комісія в установлені терміни оприлюднює їх на офіційному веб-сайті Університету [http://onu.edu.ua/uk/science/postgraduate/vstupnykam].

2.3. Правила прийому до аспірантури Університету діють протягом відповідного календарного року і визначають, зокрема: порядок, перелік і строки подання документів для вступу; перелік акредитованих та неакредитованих освітньо-наукових програм, перелік вступних випробувань.

2.4. До аспірантури на конкурсній основі приймаються особи, які здобули вищу освіту ступеня магістра (освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста).

2.5. Громадяни України мають право безоплатно здобувати III ступінь вищої освіти в ОНУ імені І.І. Мечникова на конкурсній основі, якщо цей ступінь вищої освіти громадянин здобуває вперше за кошти державного або місцевого бюджету.

2.6. Особа, яка була відрахована із закладу у зв'язку із завершенням навчання за відповідною освітньо-науковою програмою без захисту дисертації, може вступити до закладу повторно.

Особа, яка раніше навчалася в аспірантурі за державним замовленням і не захистилася або була відрахована з неї достроково, має право на повторний вступ до аспірантури за державним замовленням лише за умови відшкодування коштів, витрачених на її підготовку, у визначеному Кабінетом Міністрів України порядку.

2.7. Підготовка іноземців в аспірантурі та докторантурі здійснюється: відповідно до міжнародних угод України та/або міжнародних програм обміну чи мобільності; на підставі угод, укладених між Університетом та закладами вищої освіти (науковими установами) інших країн, про обмін науковцями чи про академічну мобільність; за рахунок коштів юридичних та фізичних осіб (на умовах контракту).

Іноземці, які постійно проживають в Україні, та особи, яким надано статус біженця в Україні, вступають до аспірантури відповідно до правил прийому для громадян України. Іноземці, які постійно НЕ проживають в Україні, але знаходяться в Україні на законних підставах, вступають до аспірантури відповідно до чинного порядку організації набору та навчання іноземців. Здобуття освіти цими категоріями осіб за кошти державного бюджету не передбачене. Вступ іноземців до ОНУ імені І.І. Мечникова відбувається виключно за акредитованими освітніми програмами.

Вступники з числа іноземців, які постійно не проживають на території України, але знаходяться в Україні на законних підставах, подають заяву та інші документи для вступу до Інституту міжнародної освіти (пров. Маяковського, 7).

2.8. Вступні випробування до аспірантури проводяться предметними комісіями, склад яких формується та затверджується у порядку, визначеному Університетом.

Вступні випробування для осіб з особливими освітніми потребами проводяться з урахуванням особливих освітніх потреб, зазначених у заяві вступника, та рекомендацій медико-соціальної експертизи.

2.9. За результатами проведення вступних випробувань до аспірантури приймальна комісія ухвалює рішення щодо кожного вступника за процедурою, визначеною Правилами прийому до Університету.

Рішення приймальної комісії про зарахування до аспірантури затверджується наказом ректора Університету, який оприлюднюється в установленому порядку.

2.10. Для врегулювання відносин між аспірантом та Університетом укладається договір про надання освітньої послуги.

Аспіранти, що проходять підготовку за рахунок коштів юридичних та фізичних осіб, отримують Договір про надання освітніх послуг між Університетом та фізичною (юридичною) особою і сплачують його у визначені Договором терміни.

2.11. Особам, зарахованим до аспірантури на денну форму навчання за державним замовленням, з дня їх зарахування призначають стипендію.

Стипендія нараховується щомісяця. Розмір академічної та соціальної стипендій, порядок їх призначення і виплати встановлюються Кабінетом Міністрів України. Питання нарахування стипендії аспірантам регулюється пунктом 19 постанови Кабінету Міністрів України від 12 липня 2004 р. № 882 Питання стипендіального забезпечення (зі змінами від 28.12.2016 року № 1050).

2.12. Відділ аспірантури та докторантури формує та зберігає особові справи аспірантів (здобувачів), а після закінчення терміну здає до архіву Університету.

3. ОСВІТНЯ ТА НАУКОВА СКЛАДОВІ ПІДГОТОВКИ В АСПІРАНТУРІ

3.1. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі здійснюється за ОНП та навчальним планом, що затверджуються Вченою радою Університету для кожної спеціальності.

3.2. Протягом строку навчання в аспірантурі аспірант повинен виконати освітню і наукову складові ОНП, зокрема здобути теоретичні знання, уміння, навички та інші компетентності, достатні для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіти методологією наукової та педагогічної діяльності, а також провести власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та/або практичне значення, опублікувати наукові публікації за темою дисертації, підготувати дисертацію та пройти процедуру атестації разовою спеціалізованою вченою радою на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації.

3.3. ОНП, за якою здійснюється підготовка здобувачів ступеня доктора філософії, складається з освітньої та наукової складових.

3.4. Освітня складова ОНП спрямована на досягнення 8 рівня Національної рамки кваліфікацій та повинна містити інформацію про перелік та обсяг освітніх компонентів у кредитах ЄКТС (30-60 кредитів ЄКТС), їх послідовність, форми організації освітнього процесу, види та обсяг навчальних занять, графік освітнього процесу, форми поточного і підсумкового контролю.

На підставі ОНП програми розробляється навчальний план аспірантури, який повинен містити інформацію про перелік та обсяг навчальних дисциплін, послідовність їх вивчення, види навчальних занять та їх обсяг, графік навчального процесу, форми підсумкового контролю. Очна (денна, вечірня) форма здобуття вищої освіти передбачає проведення навчальних занять та практичної підготовки не менше 30 тижнів упродовж навчального року.

3.5. Наукова складова ОНП є її невід'ємною частиною, що реалізується у вигляді індивідуального плану наукової роботи аспіранта та передбачає проведення власного наукового дослідження під керівництвом одного або двох наукових керівників та оформлення його результатів у вигляді дисертації відповідно до вимог згідно із законодавством.

В індивідуальному плані наукової роботи визначаються зміст, строки виконання та обсяг етапів і завдань наукової роботи здобувача.

3.6. ОНП та навчальний план аспірантури є основою для формування аспірантом індивідуального навчального плану та індивідуального плану наукової роботи, які погоджуються з науковим керівником та затверджуються Вченою радою Університету протягом двох місяців з дня зарахування особи до Університету для підготовки в аспірантурі.

3.7. В Університеті Індивідуальний план аспіранта (складається із 2-х частин: індивідуального навчального плану та індивідуального плану наукової роботи) оформлюється у 2-х примірниках: 1 - робочий, 2 - контрольний (на цьому примірнику у верхньому правому кутку ставиться печатка). Після заповнення примірників індивідуального плану: за робочим примірником аспірант працює, контрольний зберігається у відділі аспірантури та докторантури.

<u>Освітня складова</u>

3.8. Організація освітнього процесу здобувачів вищої освіти в Університеті, у тому числі на третьому рівні вищої освіти, відбувається відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в Одеському національному університеті імені І.І. Мечникова [http://onu.edu.ua/uk/geninfo/official-documents]. Спеціальні аспекти освітньої діяльності ОНУ імені І.І. Мечникова регламентовані в окремих Положеннях: Положення про організацію і проведення контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти Одеського національного університету імені І.І. Мечникова; Положення про освітні програми; Положення про порядок реалізації здобувачами вищої освіти права на вільний вибір навчальних дисциплін в Одеському національному університеті імені І.І. Мечникова; Положення про порядок проведення практики здобувачів вищої освіти Одеського національного університету імені І.І. Мечникова та інші [http://onu.edu.ua/uk/geninfo/official-documents].

3.9. Освітній процес в Університеті здійснюється за такими формами:

1) навчальні заняття; 2) самостійна робота; 3) практична підготовка; 4) контрольні заходи.

Основними видами навчальних занять в Університеті є:

1) лекція; 2) семінарське заняття; 3) практичне заняття; 4) лабораторне заняття; 5) індивідуальне заняття; 6) консультація.

3.10. Педагогічна практика є частиною навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії. Педагогічна асистентська

практика в системі вищої освіти на третьому освітньо-науковому рівні є одним з етапів професійної підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії до науково-педагогічної діяльності, який має за мету сформувати професійно-педагогічні компетентності щодо здійснення освітнього процесу у закладах вищої освіти.

Зміст і організаційно-методичні засади проходження педагогічної (асистентської) практики здобувачами вищої освіти ступеня доктора філософії Одеського національного університету імені І.І. Мечникова за окремими спеціальностями та ОНП відображені у відповідних робочих програмах практики.

3.11. Засвоєння аспірантами навчальних дисциплін може відбуватися також у рамках реалізації права на академічну мобільність - на базі інших закладів вищої освіти (наукових установ). Основні аспекти такої діяльності здобувачів вищої освіти в Університеті відображені в «Положенні про порядок реалізації права на академічну мобільність учасників освітнього процесу Одеського національного університету імені І.І. Мечникова» [http://onu.edu.ua/uk/geninfo/official-documents].

3.12. Усі аспіранти незалежно від форми навчання зобов'язані відвідувати аудиторні заняття і проходити всі форми поточного та підсумкового контролю, передбачені ОНП та індивідуальним навчальним планом аспіранта.

3.13. Індивідуальний навчальний план аспіранта визначає послідовність та форму засвоєння аспірантом освітніх компонентів ОНП.

Невиконання індивідуального навчального плану, зокрема порушення строків його виконання без поважних причин, передбачених законодавством, порушення умов договору або академічної доброчесності є підставою для ухвалення Університетом рішення про відрахування аспіранта.

3.14. Аспірант має право змінювати свій індивідуальний навчальний план за погодженням із своїм науковим керівником. Відповідні зміни після затвердження на Вченій раді факультету вносяться до індивідуального навчального плану аспіранта.

3.15. На початку кожного навчального року, на підставі навчальних планів та графіків навчальних занять, деканатами розробляються розклади занять, які погоджуються із відділом аспірантури, затверджуються в установленому в Університеті порядку та оприлюднюються на стендах та вебсайті Університету [http://onu.edu.ua/uk/science/postgraduate/aspirantam].

3.16. Для вивчення обов’язкових дисциплін, що викладаються аспірантам усіх або декількох різних спеціальностей (ОНП), і спрямованих на набуття аспірантами загальнонаукових компетентностей та універсальних навичок дослідника, мовних компетентностей, відділ аспірантури та докторантури доводить до відома факультетів графік навчальник занять дисциплін в межах кожного року навчання, а також формує списки груп аспірантів для кожного року навчання.

3.17. Здобувачі, ознайомившись із переліком дисциплін за вільним вибором, у встановлені терміни надають в деканати заяву про вибір дисциплін та вносять обрані дисципліни до вибіркової частини індивідуального навчального плану. Деканат узагальнює інформацію про вибір здобувачами навчальних дисциплін. Ця інформація є підставою для включення обраних дисциплін до навчального навантаження відповідних кафедр.

Індивідуальний навчальний план аспіранта повинен містити перелік дисциплін за вибором аспіранта в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків від загальної кількості кредитів освітньої компоненти ЄКТС. Порядок вибору дисциплін регулюється Положенням про порядок реалізації здобувачами вищої освіти права на вільний вибір навчальних дисциплін в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова.

3.18. Контрольні заходи визначають відповідність рівня набутих знань, умінь і навичок здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії вимогам нормативних документів і забезпечують своєчасне коригування освітнього процесу. Для забезпечення організації проведення підсумкового контролю деканати, за узгодженням із відділом аспірантури та докторантури, складають, відповідно до робочих навчальних планів, розклади іспитів та заліків у сесію, затверджують в установленому порядку. Розклади сесій за кожною спеціальністю (ОНП) оприлюднюються на сайті Університету [http://onu.edu.ua/uk/science/postgraduate/aspirantam] .

3.19. Під час підсумкового контролю у формі іспитів та заліків успішність підготовки здобувачів вищої освіти доктора філософії оцінюється за шкалою ЄКТС, національною шкалою (“відмінно”, “добре”, “задовільно”, “незадовільно”) та 100-бальною шкалою Університету. Результати вносять до відомості обліку успішності та до залікової книжки аспіранта.

Відомості обліку успішності формує та зберігає деканат. Залікова книжка аспіранта після завершення навчання передається до відділу аспірантури і додається до особової справи здобувача.

Наукова складова

3.20. Тема дисертації та індивідуальний план наукової роботи погоджуються здобувачем з його науковим керівником (керівниками), розглядаються на засіданні кафедри та затверджуються протягом 2-х місяців після зарахування до аспірантури. Тема дисертації аспіранта зазначається в індивідуальному плані наукової роботи.

Для більш детального планування наукової роботи протягом усього періоду підготовки, аспірант, за погодженням із науковим керівником, розробляє розгорнутий план наукового дослідження.

3.21. Індивідуальний план наукової роботи є обов'язковим до виконання здобувачем відповідного ступеня і використовується для оцінювання успішності запланованої наукової роботи.

3.22. У разі потреби тема дисертації може бути уточнена та затверджена у новій редакції після обговорення кафедрою, схвалення Вченою радою факультету та затвердження на Вченій раді Університету.

Для зміни теми дисертації здобувач подає до відділу аспірантури та докторантури витяг Вченої ради факультету із висновком про зміну теми дисертації здобувача, в якому зазначена нова редакція теми дисертації. Після затвердження нової теми на вченій раді Університету, в індивідуальний план здобувача вноситься відмітка про уточнення (зміну) теми дисертації.

3.23. Науковий керівник (керівники) призначається наказом ректора з числа наукових або науково-педагогічних працівників Університету, які мають науковий ступінь та відповідну наукову кваліфікацію, протягом місяця з дати наказу ректора про зарахування.

Рішенням Вченої ради Університету, за аргументованого подання Вченої ради факультету, аспіранту може бути призначено два наукових керівники з відповідним розподілом навантаження та обов'язків між ними, про що видається відповідний наказ ректора.

3.24. Науковий керівник здійснює наукове керівництво за науковою роботою аспіранта над дисертацією, проведенням його власного наукового дослідження, надає консультації щодо змісту і методології наукових досліджень аспіранта, контролює виконання індивідуального плану наукової роботи і відповідає перед Вченою радою Університету за належне та своєчасне виконання обов'язків наукового керівника.

Наукова діяльність аспіранта має відповідати напрямові досліджень наукового керівника/ів. Науковий керівник аспіранта повинен бути активним дослідником, який має публікації, дотичні до напряму (тематики) дослідження аспіранта.

3.25. Вчений, який є доктором наук, може здійснювати одночасне наукове консультування (керівництво) не більше п'яти здобувачів, у тому числі не більше трьох здобувачів наукового ступеня доктора наук.

Вчений, який є доктором філософії (кандидатом наук), може здійснювати одночасне наукове керівництво не більше трьох здобувачів ступеня доктора філософії.

3.26. З метою забезпечення ефективної підготовки здобувача Університет змінює наукового керівника, зокрема у разі:

- припинення ним трудової діяльності на наукових або науково-педагогічних посадах;
- неспроможності виконувати свої повноваження за станом здоров'я або його смерті;
- невиконання своїх обов'язків, визначених пунктом 3.24. цього Положення;
- відмови надавати висновок за результатами наукового керівництва;
- прийняття в установленому порядку рішення про позбавлення права участі в підготовці та/або атестації наукових кадрів;
- притягнення до академічної відповідальності за порушення академічної доброчесності відповідно до законодавства;
- спільного бажання наукового керівника і здобувача;

- в інших випадках, передбачених законодавством.

3.27. Зміна наукового керівника у разі спільного бажання наукового керівника і здобувача відбувається за погодженням із науковими керівниками (попереднім та наступним) за заявою аспіранта. Заява із підписами наукових керівників, візами завідувача(ів) кафедри та декана факультету подається до відділу аспірантури та докторантури, візується проректором з наукової роботи, після чого видається відповідний наказ ректора.

У разі припинення трудової діяльності наукового керівника або інших причин зазначених у п. 3.26, аспірант звертається із заявою до завідувача кафедри (або декана факультету у разі коли науковий керівник є завідувачем кафедри) про призначення нового наукового керівника. Протягом місяця з дня надходження заяви проводиться засідання кафедри, де здійснювалася підготовка здобувача, щодо подальшої роботи аспіранта і призначення нового наукового керівника. Висновок кафедри розглядається на засіданні Вченої ради факультету. На підставі рішення Вченої ради факультету відділ аспірантури та докторантури формує наказ ректора про зміну наукового керівника.

3.28. Публікації і наукові роботи аспіранта і його керівника(ів) повинні проходити перевірку на наявність академічного плагіату. Особа, в якої виявлено порушення академічної доброчесності, не допускаються до керівництва аспірантами, а до аспіранта, у якого виявлено відповідні порушення застосовуються санкції, визначені згідно з принципами Університетської автономії.

4. ЗВІТУВАННЯ АСПІРАНТІВ (ЩОРІЧНА, ПРОМІЖНА АТЕСТАЦІЯ)

4.1. Щороку аспіранти звітують на засіданні Вченої ради факультету про виконання індивідуального навчального плану та плану наукової роботи. За результатами річного звітування, на підставі рішень Вчених рад факультетів, аспірант переводиться на наступний рік навчання, про що видається відповідний наказ ректора.

4.2. Строки проведення щорічних звітувань визначаються відповідно до дати зарахування аспіранта до Університету.

4.3. Перед звітуванням на Вченій раді факультету аспірант доповідає про результати виконання індивідуального навчального плану та плану наукової роботи на засіданні кафедри. Результати роботи аспіранта обговорюються членами кафедри, за потреби вносяться необхідні корективи та пропозиції для удосконалення роботи аспіранта над дисертацією тощо.

4.4. Про результати виконання індивідуального навчального плану аспірант звітує раз на рік - разом із звітуванням про наукову роботу на засіданні кафедри та Вченої ради факультету.

Звітування про хід виконання індивідуального плану наукової роботи має відбуватись двічі на рік – як щорічно (на засіданні кафедри та Вченої ради

факультету), так і кожне півріччя. Про виконання наукової роботи за півріччя аспірант звітує тільки на засіданні кафедри.

4.5. Після заслуховування звітів на Вченій раді факультету аспірант подає у відділ докторантури і аспірантури заповнений контрольний примірник індивідуального плану роботи, заповнений бланк атестації, а також витяг з протоколу Вченої ради факультету про результати виконання плану роботи поточного року навчання та, у разі наявності, з відмітками про внесені зміни до індивідуального плану роботи.

4.6. Обговорення результатів виконання наукових досліджень аспірантів з метою апробації результатів їх наукових досліджень, крім засідань кафедри, має проводитися також на наукових семінарах кафедри, конференціях, міжкафедральних семінарах та інших регулярних публічних обговореннях.

5. ПІДСУМКОВА АТЕСТАЦІЯ ТА ПРИСУДЖЕННЯ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

5.1. Атестація здобувача ступеня доктора філософії (далі – атестація здобувача) - встановлення разовою спеціалізованою вченою радою у результаті успішного виконання здобувачем ступеня доктора філософії освітньо-наукової програми (ОНП) та публічного захисту ним дисертації відповідності результатів його наукової роботи вимогам ОНП.

Разова рада утворюється в Університеті після виконання здобувачем акредитованої ОНП.

Здобувач, який виконує неакредитовану ОНП, має право у порядку, встановленому законодавством, на переведення до іншого закладу, який має акредитовану ОНП за відповідною спеціальністю (спеціальностями).

5.2. Обов'язковою умовою допуску до захисту є успішне виконання аспірантом його індивідуального навчального плану та індивідуального плану наукової роботи.

Здобувач повинен набути теоретичні знання, уміння, навички та компетентності, визначені в ОНП за відповідною спеціальністю, провести власне наукове дослідження, оформлене у вигляді дисертації, та опублікувати основні його наукові результати.

5.3. Дисертація здобувача ступеня доктора філософії (далі - дисертація) - кваліфікаційна наукова робота, яка виконана здобувачем ступеня доктора філософії особисто, містить наукові результати проведених ним досліджень та подана з метою присудження йому ступеня доктора філософії.

Дисертація повинна містити нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачем досліджень, які виконують конкретне наукове завдання, що має істотне значення для певної галузі знань.

Дисертація подається до захисту у вигляді спеціально підготовленого рукопису в твердій або м’якій палітурці та в електронній формі.

Вимоги щодо оформлення дисертації встановлюються МОН (наказ Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 03 лютого 2017 р. за № 155/30023). Вимоги до обсягу дисертації встановлюються відповідною освітньо-науковою програмою.

Виявлення в поданій до захисту дисертації фактів академічного плагіату, фабрикації чи фальсифікації є підставою для відмови у присудженні ступеня доктора філософії.

Наукові результати дисертації повинні бути висвітлені у наукових публікаціях здобувача, вимоги до яких встановлюються законодавством.

5.4. Стан підготовки дисертації здобувача до захисту визначається науковим керівником (або консенсусним рішенням двох керівників).

5.5. Не пізніше ніж протягом дев'яти місяців до завершення нормативного строку навчання за акредитованою ОНП аспірант:

1) отримує довідку про виконання ОНП (документ, який містить інформацію про результати навчання здобувача, назви дисциплін, отримані ним оцінки і здобуту ним кількість кредитів ЄКТС) і висновок наукового керівника (керівників) з оцінкою роботи здобувача у процесі підготовки дисертації та виконання індивідуального плану наукової роботи та індивідуального навчального плану;

2) звертається до декана факультету, на якому здійснювалась підготовка здобувача, з письмовою заявою про отримання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації. До заяви додаються дисертація в друкованому вигляді та електронній формі, наукові публікації (або їх копії), в яких висвітлено наукові результати дисертації, довідка про виконання освітньо-наукової програми та висновок наукового керівника (керівників).

5.6. З метою надання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації не пізніше ніж через місяць з дня надходження заяви проводиться публічна презентація здобувачем наукових результатів дисертації та її обговорення на засіданні базового структурного підрозділу закладу, що виконує відповідну ОНП та здійснює підготовку здобувача.

Результати обговорення та проведення презентації відображаються у висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації, який підписується головуючим на засіданні структурного підрозділу закладу.

Висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації надається здобувачеві не пізніше ніж протягом двох тижнів з дня проведення презентації.

5.7. У разі отримання негативного висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації аспірант може повторно звернутися до структурного підрозділу закладу не пізніше ніж

протягом шести місяців до завершення нормативного строку навчання за акредитованою ОНП з письмовою заявою про отримання такого висновку після доопрацювання дисертації або на поновлення в Університеті для завершення виконання відповідної ОНП у разі відрахування.

5.8. За наявності позитивного висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації аспірант звертається до Вченої ради Університету з письмовою заявою про утворення разової спеціалізованої вченої ради, в якій засвідчує, що дисертація виконана ним самостійно з дотриманням академічної доброчесності, та підтверджує, що подано до захисту остаточний текст дисертації, та зазначає мову захисту дисертації.

Заява подається вченому секретареві вченої ради ОНУ не пізніше ніж протягом двох тижнів з дня отримання зазначеного висновку.

5.9. Утворення разової спеціалізованої вченої ради закладу та присудження нею здобувачеві ступеня доктора філософії здійснюється відповідно до законодавства, що регулює присудження ступеня доктора філософії та внутрішніх нормативних документів Університету.

На державному рівні, встановлення вимог до рівня наукової кваліфікації осіб, які здобувають ступінь доктора філософії, утворення спеціалізованих вчених рад закладів вищої освіти (наукових установ) та скасування їх рішень на даний момент регулює Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12.01.2022 р. № 44.

В Університеті відповідно до діючих нормативно-правових актів розроблено «Положення про здобуття наукового ступеня доктора філософії в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова», яке визначає основні етапи, послідовність дій та перелік документів, необхідних для проходження атестації та присудження наукового ступеня доктора філософії [http://onu.edu.ua/uk/science/postgraduate/zakhysty-dysertatsii-doktoriv-filosofii].

5.10. З метою належної організації етапів підготовки та захисту докторів філософії на кожному факультеті з числа працівників факультету розпорядженням ректора призначається особа(и), які забезпечують діяльність разових спецрад із певної спеціальності(ей) – відповідальний секретар.

Координацію роботи структурних підрозділів, які забезпечують діяльність разових спецрад, їх організаційне та методичне забезпечення, здійснює відділ аспірантури та докторантури.

5.11. Підготовка в аспірантурі завершується отриманням диплома доктора філософії після публічного захисту дисертації в разовій спеціалізованій вченій раді.

Рішення разової ради про присудження ступеня доктора філософії набирає чинності з дати набрання чинності наказом закладу про видачу диплома доктора філософії.

Невід’ємною частиною диплома доктора філософії є додаток до диплома європейського зразка, що містить структуровану інформацію про завершене

навчання. У додатку до диплома міститься інформація про результати навчання особи, що складається з інформації про освітні компоненти, отримані оцінки і здобуту кількість кредитів ЄКТС, а також відомості про національну систему вищої освіти України.

5.12. Видатки, пов'язані з проведенням атестації здобувача, у тому числі з оплатою роботи офіційних опонентів, здійснюються Університетом, за рахунок джерел, з яких здійснюється підготовка здобувача.

5.13. Аспірант у разі дострокового захисту дисертації відраховується з аспірантури з дати набрання чинності наказом ректора про видачу диплома доктора філософії відповідно до законодавства з отриманням одноразової виплати в сумі залишку стипендії, передбаченої у бюджеті Університету на відповідний рік підготовки.

5.14. Університет, до видачі здобувачеві диплома доктора філософії має право скасувати рішення разової ради про присудження ступеня доктора філософії у зв'язку з порушенням встановленої чинним законодавством процедури захисту дисертації.

У разі встановлення відповідно до законодавства у кваліфікаційній роботі здобувача ступеня доктора філософії фактів академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації та/або порушення встановленої законодавством процедури захисту дисертації рішення разової спеціалізованої вченої ради про присудження ступеня доктора філософії скасовується Університетом, незалежно від строку, що минув після присудження разовою радою ступеня доктора філософії, або Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

5.15. У разі скасування рішення разової ради у зв'язку з порушенням встановленої цим Порядком процедури захисту дисертації здобувач має право на подання дисертації за тією ж темою до захисту повторно.

У разі скасування рішення разової ради у зв'язку з виявленням у дисертації та/або наукових публікаціях, в яких висвітлені наукові результати дисертації, фактів академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації дисертація повторно до захисту не подається.

6. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ АСПІРАНТІВ

6.1. Університет бере на себе зобов'язання забезпечити за участі призначеного наукового керівника(ів) якісну підготовку здобувача освітнього ступеня доктора філософії відповідно до освітньо-наукової програми та індивідуального плану роботи.

6.2. Аспіранти користуються усіма правами здобувачів вищої освіти, визначеними Законом України “Про вищу освіту”.

З метою належного проведення наукових досліджень аспіранти мають право на:

- отримання методичного і змістовного наукового консультування щодо власного дослідження від наукового керівника, на чіткий розподіл обов'язків між науковими керівниками у разі призначення Вченою радою університету двох керівників;
- безпечні та нешкідливі умови для проведення наукових досліджень, забезпечення належно обладнаним місцем для наукової роботи;
- доступ до всіх видів та джерел наукової інформації, наявної в науковій бібліотеці Університету, бібліотеках і державних архівах України.
- академічну мобільність, що реалізується відповідно до Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2015 р. N 579 (Офіційний вісник України, 2015 р., N 66, ст. 2183); Основні аспекти такої діяльності здобувачів вищої освіти в Університеті відображені в «Положенні про порядок реалізації права на академічну мобільність учасників освітнього процесу Одеського національного університету імені І.І. Мечникова» [http://onu.edu.ua/uk/geninfo/official-documents].
- академічну та соціальну відпустку відповідно до законодавства;
- трудову діяльність у позанавчальний час відповідно до законодавства;
- отримання стипендії відповідно до законодавства;
- участь у конкурсах на отримання грантової підтримки наукових досліджень та стипендій;
- вибір навчальних дисциплін у межах, передбачених відповідною освітньо-науковою програмою та робочим навчальним планом, в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків від загальної кількості кредитів ЄКТС;
- внесення змін в свій індивідуальний навчальний план за погодженням із своїм науковим керівником у встановленому в Університеті порядку;
- участь у діяльності органів громадського самоврядування Університету.

6.3. Аспіранти зобов’язані виконувати всі обов’язки здобувачів вищої освіти, визначені Законом України “Про вищу освіту”.

З метою забезпечення належного проведення наукових досліджень аспіранти також зобов’язані:

- дотримуватися вимог законодавства, морально-етичних норм та принципів академічної доброчесності, статуту та правил внутрішнього розпорядку Університету;
- виконувати вимоги з охорони праці, техніки безпеки;
- проводити наукові дослідження за обраною темою дисертації та виконувати вимоги навчального плану відповідно до затвердженого Вченою радою факультету індивідуального плану роботи; виконувати індивідуальний навчальний план;
- своєчасно готувати та публікувати результати наукових досліджень на

рівні вимог законодавства. Розміщувати опубліковані роботи в репозитарії університету;

- виконувати індивідуальний план наукової роботи та двічі на рік звітувати про хід його виконання на засіданні кафедри; щорічно звітувати про хід виконання індивідуального плану навчальної та наукової роботи на засіданнях кафедри та Вченої ради факультету;

- результати атестації, індивідуальний план роботи та інші необхідні документи вчасно подавати до відділу аспірантури та докторантури університету;

- підготувати свої наукові досягнення у вигляді дисертації.

6.4. Покладення Університетом на аспіранта обов'язків, не пов'язаних з виконанням відповідної ОНП, забороняється.

7. ВІДРАХУВАННЯ, ПЕРЕРИВАННЯ, ПОНОВЛЕННЯ ТА ПЕРЕВЕДЕННЯ

7.1. Підставами для відрахування здобувача вищої освіти є:

1) завершення навчання за відповідною освітньо-науковою програмою;

2) власне бажання;

3) переведення до іншого навчального закладу;

4) невиконання індивідуального навчального плану;

5) порушення умов договору (контракту), укладеного між закладом вищої освіти та особою, яка навчається, або фізичною (юридичною) особою, яка оплачує таке навчання;

6) інші випадки, передбачені законом.

Особа, відрахована з закладу вищої освіти до завершення навчання за освітньою програмою, отримує академічну довідку, що містить інформацію про результати навчання, назви дисциплін, отримані оцінки і здобуту кількість кредитів ЄКТС.

7.2. Аспіранти мають право на академічну відпустку або перерву в навчанні із збереженням окремих прав здобувача вищої освіти, а також на поновлення навчання у порядку, встановленому МОН.

7.3. Здобувач вищої освіти має право на перерву у навчанні у зв'язку з обставинами, які унеможливлюють виконання освітньої програми (за станом здоров'я, призовом на строкову військову службу у разі втрати права на відстрочку від неї, сімейними обставинами тощо). Таким особам надається академічна відпустка в установленому порядку.

Навчання чи стажування в освітніх і наукових установах (у тому числі іноземних держав) може бути підставою для перерви у навчанні, якщо інше не передбачено міжнародними актами чи договорами між закладами вищої освіти.

Здобувачам вищої освіти, призваним на військову службу у зв'язку з оголошенням мобілізації, гарантується збереження місця навчання та стипендії.

7.4. Питання про надання академічної відпустки (крім відпустки по догляду за дитиною) розглядається Вченою радою факультету. Підставою для розгляду є заява аспіранта, узгоджена з науковим керівником, пояснювальна записка щодо причин переривання навчання.

7.5. Здобувачам вищої освіти, які реалізують право на академічну мобільність, протягом навчання, стажування чи здійснення наукової діяльності в іншому закладі вищої освіти (науковій установі) на території України чи поза її межами гарантується збереження місця навчання та виплата стипендії відповідно до положення про порядок реалізації права на академічну мобільність. Такі особи не відраховуються зі складу здобувачів вищої освіти.

Перезарахування дисциплін (кредитів, результатів навчання) після стажування в рамках академічної мобільності відбувається у порядку, встановленому Постановою Кабінету Міністрів України від 12.08.2015 р. № 579 та Вченими радами факультетів [http://onu.edu.ua/uk/geninfo/official-documents]

7.6. Здобувачі, які були відраховані із закладу до завершення навчання за відповідною ОНП, можуть бути поновлені на навчання у цьому закладі в межах ліцензованого обсягу.

7.7. Поновлення на навчання осіб, відрахованих з закладів вищої освіти або тих, яким надано академічну відпустку, а також переведення здобувачів вищої освіти здійснюються, як правило, під час канікул.

7.8. Відрахування з аспірантури за власним бажанням відбувається за заявою аспіранта, узгодженою з науковим керівником та деканом факультету, із позначенням причини відрахування.

7.9. Аспіранти можуть бути переведені до іншого закладу, у тому числі якщо заклад не має акредитованої ОНП із спеціальності здобувача, або в межах одного закладу:

1) на навчання за державним або регіональним замовленням, якщо вони навчаються у закладі за рахунок коштів фізичних (юридичних) осіб;

2) на навчання за контрактом за рахунок коштів фізичних (юридичних) осіб, якщо вони навчаються у закладі за державним або регіональним замовленням;

3) на підготовку за акредитованою ОНП з іншої спеціальності, що є реалізацією їх права обирати види, напрями і засоби наукової і науково-технічної діяльності відповідно до своїх інтересів, творчих можливостей та загальнолюдських цінностей.

Аспіранти, підготовка яких здійснювалася за рахунок коштів державного бюджету, у разі переведення до іншого закладу користуються пріоритетним правом на місця державного (регіонального) замовлення за умови наявності вакантних місць. У разі відсутності таких місць аспіранти за їх згодою можуть бути переведені на навчання за рахунок коштів фізичних (юридичних) осіб.

Переведення аспірантів здійснюється в межах ліцензованого обсягу закладу.

На першому році навчання переведення аспірантів забороняється.

7.10. Порядок відрахування, переривання навчання, поновлення і переведення осіб, які навчаються у закладах вищої освіти, а також порядок надання їм академічної відпустки визначаються положенням, затвердженим центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки та відповідним внутрішнім положенням та інструкціями в Університеті.

Поновлення та переведення здобувачів вищої освіти здійснюється з урахуванням вимог до вступників на відповідні освітні програми.

Відрахування, поновлення, переведення аспірантів з Університету відбувається за наказом ректора.

7.11. Аспіранти мають право на отримання соціальної допомоги у випадках, встановлених законодавством.

Аспіранти денної форми навчання, за умови добровільної сплати страхових внесків, мають право на зарахування періоду навчання в аспірантурі до страхового стажу відповідно до Закону України "Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування".

7.12. Аспіранти, які успішно навчаються без відриву від виробництва на вечірній формі навчання, мають право на отримання на підприємстві додаткової оплачуваної відпустки тривалістю 30 календарних днів та за їх бажанням протягом чотирьох років навчання - один вільний від роботи день на тиждень з оплатою його в розмірі 50 відсотків середньої заробітної плати працівника (стаття 15 Закону України «Про відпустки»). Статтею 16 Закону України «Про відпустки» передбачено надання працівникам творчої відпустки для закінчення дисертаційних робіт. Тривалість, порядок, умови надання та оплати творчих відпусток затверджено постановою Кабінету Міністрів України №45 від 19 січня 1998 року.

Соціальні відпустки - відпустка у зв'язку з вагітністю та пологами, а також відпустка для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку, надаються на основі заяви та медичної довідки або свідоцтва про народження дитини.

8. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

8.1. Положення вводиться в дію наказом ректора.

8.2. Всі зміни та доповнення до Положення розглядаються та приймаються на засіданні Вченої ради Університету.